

Кримінальне право та криминологія

УДК 343.2

Луцький Тарас Миколайович

доктор філософії в галузі права,

старший викладач кафедри кримінального права і криминології

Львівський державний університет внутрішніх справ

Lutskyi Taras

PhD in Law, Senior Lecturer at the Department of

Criminal Law and Criminology

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-1725-4029

Авраменко Олексій Володимирович

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і криминології

Львівський державний університет внутрішніх справ

Avramenko Oleksiy

PhD in Law, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-6572-3627

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УХИЛЕННЯ
ЗАСУДЖЕНОГО ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ
ПРОБАЦІЙНОГО НАГЛЯДУ
CRIMINAL LIABILITY FOR EVASION OF A CONVICTED PERSON
FROM SERVING A SENTENCE OF PROBATIONARY SUPERVISION**

Анотація. Вступ. Дослідження присвячене висвітленню питання, щодо кримінальної відповідальності за ухилення засудженого від

відбування покарання у виді пробаційного нагляду. Проведеним дослідженням встановлено, що санкція аналізованої статті не відповідає рівню суспільної небезпеки. У статті здійснено кримінально-правову характеристику кримінального правопорушення, наведено приклади, коли особа засуджена до покарання у виді пробаційного нагляду, ухиляючись від його відбування перебуває в більш вигідному становищі, ніж та особа, до якої таке покарання застосовано не було. Встановлено, що проблема щодо визначення розміру санкцій за вчинення кримінальних правопорушень в Україні залишається однією з найбільш актуальних та важливих тем сучасної правової науки.

Метою є дослідження теоретичних та практичних проблемних питань кримінальної відповідальності за ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) Кримінальний кодекс України 2) праці вітчизняних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження щодо теоретичних та практичних проблем апробаційного нагляду.

Результати. В статті обґрунтовано впровадження такого кримінального правопорушення, як ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду слідуванням тенденціям до гуманізації кримінальної відповідальності, задоволенням рекомендацій Європейського суду з прав людини щодо необхідності оптимізації пенітенціарної системи та зменшення кількості засуджених та розбудовою демократичної правової держави у напрямку якої ми рухаємося.

Перспективи. Проаналізувавши новели законодавства можна дійти висновку, що покарання у вигляді пробаційного нагляду має схожість із застосуванням судом звільнення від відбування покарання з випробовуванням (ст. 75 КК України). Але сфера застосування статті 75

КК України є більш широкою, оскільки вона поширюється і на тяжкі злочини.

Зазначено, що остаточні висновки щодо доцільності таких змін до системи кримінальної юстиції та кримінального законодавства можна буде зробити лише після періоду адаптації законодавчо прийнятих нововведень та вирішення питань, які будуть виникати в ході вчинення такого кримінального правопорушення як ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду.

Ключові слова: *кримінальне правопорушення, пробаційний нагляд, покарання, кримінальна відповідальність, ухилення від відбування покарання.*

Summary. *Introduction. The study is devoted to the issue of criminal liability for evasion of a convicted person from serving a sentence in the form of probationary supervision. The study has established that the sanction of the analyzed article does not correspond to the level of public danger. The article provides a criminal law characterization of the crime and gives examples when a person sentenced to probationary supervision, evading its serving, is in a more favorable position than a person to whom such a sentence was not imposed. It is established that the issue of determining the amount of sanctions for criminal offenses in Ukraine remains one of the most relevant and important topics of modern legal science.*

Purpose. *The purpose of the article is to study the theoretical and practical issues of criminal liability for evasion of a convicted person from serving a sentence in the form of probationary supervision.*

Materials and methods. *The research materials are: 1) the Criminal Code of Ukraine 2) works of domestic authors conducting their scientific and practical research on theoretical and practical problems of probation supervision.*

Results. The article substantiates that the introduction of such a criminal offense as a convicted person's evasion of serving a sentence under probation supervision is in line with the trends towards humanization of criminal liability, satisfaction of the recommendations of the European Court of Human Rights regarding the need to optimize the penitentiary system and reduce the number of convicts, and the development of a democratic state governed by the rule of law towards which we are moving.

Discussion. After analyzing the novelties of the legislation, we can conclude that the punishment in the form of probationary supervision is similar to the court's application of release from serving a sentence with probation (Article 75 of the Criminal Code of Ukraine). However, the scope of Article 75 of the Criminal Code of Ukraine is broader, as it also applies to serious crimes.

It is noted that final conclusions regarding the expediency of such changes to the criminal justice system and criminal legislation can be made only after a period of adaptation of legislatively adopted innovations and resolution of issues which will arise in the course of committing such a criminal offense as punishment as evasion of a convicted person from serving a sentence in the form of probationary supervision.

Key words: *criminal offense, probationary supervision, punishment, criminal liability, evasion of serving a sentence.*

Постановка проблеми. 23 серпня 2023 року Верховна Рада України прийняла Закон № 3342-IX «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань в умовах воєнного стану», яким впроваджується новий вид основного покарання - пробаційний нагляд. Метою прийняття Закону є гуманізація пенітенціарної системи та розширення можливостей для виправлення особи без ізоляції від суспільства. Покарання у виді пробаційного нагляду полягає в

обмеженні прав і свобод засудженого, визначених законом і встановлених вироком суду, із застосуванням наглядових та соціально-виховних заходів без ізоляції від суспільства.

Новий вид покарання може бути призначений судом як основне покарання на строк від одного до п'яти років, а щодо неповнолітніх від одного до двох років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у розвиток та дослідження окремих питань пробаційного нагляду та кримінальної відповідальності за ухилення від відбування такого покарання мають праці науковців: Бауліна Ю.В., Борисова В.І, Тютюгіна В.І. [1], Гранкіної В.І. [3] Лисоед О.В. [5], Луцького Т.М. [8], Остапчук Л.Г. [10] , Телефанка Б.М. [11] та інших юристів. Водночас необхідність впровадження європейських стандартів в Україні вимагає проведення додаткових теоретико-правових досліджень такого виду покарання як пробаційний нагляд.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням та цілями наукової статті є дослідження теоретичних та практичних проблемних питань кримінальної відповідальності за ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні існує усталена думка, що призначене покарання досягає своєї цілі лише за умови ізоляції особи від суспільства. Тобто лише за умови карального впливу та постійного контролю особа, що вчинила кримінальне правопорушення, здатна виправитись та перевиховатись. Сьогодні світова спільнота розглядає позбавлення особи волі як крайній захід, який застосовується у разі дійсної загрози інтересам безпеки суспільства. Досвід зарубіжних країн став поштовхом для вироблення не лише нових підходів у царині призначення покарань, альтернативних позбавленню волі, а й абсолютно нового комплексного процесу формування соціально сприятливих змін у особистості правопорушника, яким по суті стала наглядова пробація. Саме

впровадження наглядової пробації виявилось «первинним імпульсом» соціально-виховної роботи, спрямованої на визначення криміногенних потреб засуджених, шляхом до попередження вчинення кримінальних правопорушень та виправлення правопорушників. Паралельно з розвитком альтернативних позбавленню волі видів покарань та усвідомленням необхідності надання всебічної допомоги засудженим удосконалювалось законодавство, що знайшло своє відображення у прийнятті Закону України «Про пробацію» [3, с. 16].

Ухиляючись від відбування покарання, засуджений ігнорує виконання обов'язків, покладених на нього вироком суду, який набрав законної сили, при цьому засуджений порушує встановлений порядок та умови відбування покарання. Всі дії засудженого, пов'язані з ухиленням від відбування призначеного покарання, спрямовані проти того самого об'єкта – правосуддя. Здійснення правосуддя розуміється як діяльність, пов'язана з нормальним функціонуванням не лише судової влади, а й інших органів та осіб, які сприяють діяльності суду щодо здійснення правосуддя [1, с. 506]. Об'єктом ухилення від відбування покарання у виді пробаційного нагляду є суспільні відносини, що забезпечують нормальну діяльність окремих ланок державного апарату, які здійснюють правосуддя, в тому числі відповідають за виконання вироку у виді пробаційного нагляду, тобто органи пробації. Покарання є засобом державного примусу, тобто ніхто, окрім держави, а саме судової влади, не може призначати покарання. Виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами можна досягти лише за умови належного виконання покарання, призначеного відповідно до вироку суду.

Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 389 КК України, полягає в ухиленні засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду.

Таке покарання, як пробаційний нагляд, містить комплекс заходів впливу на засудженого, що індивідуалізуються судом у винесенні вироку та реалізовується органами пробації, на які покладено обов'язок виконувати даний вид покарання відповідно до чинного законодавства.

У кримінальному праві України термін «ухилення» використовується переважно для визначення поведінки засудженого, що полягає у відмові або уникненні негативних наслідків, пов'язаних із застосуванням конкретного виду кримінального покарання [9, с. 960].

Норми кримінально-виконавчого права встановлюють конкретну систему правообмежень, визначаючи при цьому поведінку засудженого відповідно до вироку суду. Зрозумілим є те, що ухилення від відбування покарання – це відмова засудженого прийняти правообмеження, визначені вироком суду [10, с. 310]. Ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, може здійснюватися як шляхом дії, так і бездіяльності. Дією є активна поведінка особи, в якій виражена її воля, спрямована на спричинення різних негативних наслідків. При цьому мається на увазі будь-яка активна поведінка особи (жест, слово, фізична сила), що порушує суспільні відносини.

Ухиленням від відбування покарання у виді пробаційного нагляду є *систематичне невиконання* засудженим обов'язків, передбачених статтею 49¹ Кримінально-виконавчого кодексу України, або вчинення адміністративних правопорушень, зникнення з місця проживання, створення умисних перешкод для функціонування електронного засобу контролю та нагляду. *Систематичним* вважається невиконання без поважних причин три і більше разів обов'язків, передбачених статтею 49¹ Кримінально-виконавчого кодексу України, покладених на особу рішенням суду (зокрема: засуджений не з'являється для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; не повідомляє уповноважений орган з питань пробації про зміну свого місця проживання, роботи або

навчання; або здійснила виїзд за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації) або вчинення трьох і більше адміністративних правопорушень.

Систематичне невиконання засудженим обов'язків покладених на нього законом і судом, або систематичне вчинення адміністративних правопорушень (три і більше), свідчать про небажання засуджених ставати на шлях виправлення та свідчить про ухилення від відбування покарання у вигляді пробаційного нагляду.

Суб'єктом ухилення від відбування покарання у виді пробаційного нагляду можуть бути лише особи, засуджені до покарання у виді пробаційного нагляду. Це фізичні особи, осудні, які досягли відповідного віку, засудженні до покарання у виді пробаційного нагляду та на яких вироком суду покладено виконання визначених обов'язків. Отже, відповідальність за ухилення від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, може нести тільки особа, наділена ознаками спеціального суб'єкта. Такими можуть виступати лише особи, стосовно яких на законних підставах винесено вирок суду, що набув законної сили.

Суб'єктивна сторона ухилення від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, характеризується прямим умислом, оскільки винний, здійснюючи такі дії, усвідомлює, що він повністю ухиляється від відбування покарання або продовжує ухилятися від його відбування після винесення письмового попередження працівником органу пробації, при цьому передбачає і бажає настання негативних наслідків такої протиправної поведінки.

Що стосується кримінальної відповідальності за ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, то санкцією ч.3 ст. 389 КК України передбачено покарання у виді обмеження волі строком на 3 роки. Вважаємо таку санкцію занадто м'якою, та такою, що не відповідає ступеню суспільної небезпеки вчинюваного діяння.

Формулюючи санкцію в даному кримінальному правопорушенні, законодавець мав би звернути увагу на те, що таке покарання як пробаційний нагляд передбачене в санкціях статей, де поряд із пробаційним наглядом передбачені інші більш суворіші види покарання у виді обмеження або позбавлення волі.

Але, законодавець в цьому випадку допустив прогалину, яка полягає в тому, що, якщо змоделювати ситуацію в якій особа скоїла кримінальне правопорушення передбачене ч.2 ст. ст. 185 КК України та судом було їй призначено покарання у виді пробаційного нагляду строком на 5 років. Далі, ця особа не виконує покладені на неї обов'язки зазначені в ст. 59-1 КК України, тобто в її діянні вбачаються ознаки кримінального правопорушення передбаченого за ч. 3 ст. 389 КК України (Ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду). І що саме цікаве, санкція в ч.3 ст. 389 КК України передбачає покарання у виді обмеженням волі на строк до трьох років. Таким чином, вчинивши два кримінальні правопорушення (ч.2 ст. 185 КК України та ч.3 ст. 389 КК України), максимальне покарання яке може отримати за це особа становить 5 років обмеження волі, і це лише в тому випадку якщо застосовувати ст. 72 КК України, в якій зазначено, що при складанні покарань за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків менш суворий вид покарання переводиться в більш суворий вид виходячи з такого їх співвідношення: одному дню позбавлення волі відповідають два дні пробаційного нагляду; одному дню обмеження волі відповідає один день пробаційного нагляду. Оскільки, в санкції ч.3 статті 389 КК України передбачено лише один вид покарання у виді обмеження волі, то невідбуту частину покарання у виді пробаційного нагляду можна перевести лише в покарання у виді обмеження волі, яке встановлюється на строк від одного до п'яти років.

Але як бути в тому випадку, якщо засудженим, який ухиляється від відбування покарання у виді пробаційного нагляду є неповнолітня особа, вагітна жінка або жінка, яка має дітей віком до чотирнадцяти років, чи особа, що досягла пенсійного віку, військовослужбовець строкової служби або особа з інвалідністю першої чи другої групи?

Відповідно до ч.3 ст. 61 КК України покарання у виді обмеження волі не може бути призначено зазначеній вище категорії осіб [4].

Виникає питання, а чи правильно зробив законодавець передбачивши таку санкцію за ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду? На нашу думку, ні. Оскільки, вважаємо за доцільне, що у випадку вчинення такого кримінального правопорушення як ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, покарання за нього не може бути меншим, ніж покарання передбачене санкцією тієї статті кримінального кодексу, яке зумовило притягнення особи до такого покарання як пробаційний нагляд (в аналізованому нами прикладі воно не мало б бути меншим ніж 5 років обмеження або 5 років позбавлення волі). Іншим твердженням, стосовно того, що санкція досліджуваної статті не відповідає ступеню суспільної небезпеки, є те, що таке покарання як пробаційний нагляд передбачене в санкціях кримінальних проступків та не тяжких злочинів. Враховуючи, те, що нетяжким злочином є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років, то доцільно було б передбачити в санкції ч.3 ст. 389 КК України окрім обмеження волі, ще й покарання у виді позбавлення волі на строк до 5 років.

На переконання О. Лисюда, гуманізація кримінально-правового регулювання суспільно небезпечних відносин потребує диференційованого

підходу, а відтак не варто розглядати гуманізацію покарання як винятково безвідповідальне зниження санкцій кримінально-правових норм Особливої частини КК України. За словами автора, Україна повинна встановити таку негативну (ретроспективну) кримінальну відповідальність, яка не мала б символічного характеру, а натомість була б необхідною й достатньою для виконання завдань загальної та спеціальної превенції. Санкції кримінально-правових норм Особливої частини КК України повинні чинити належний профілактичний вплив не лише на злочинця, але й щодо всіх членів суспільства [5, с. 219]. З іншої сторони, як слушно зазначає Б. Телефанко, санкції кримінально-правових норм не повинні перевищувати допустимих меж – лише в такому випадку можна стверджувати про відповідність норм КК України загальнолюдським цінностям і традиційним моральним устоям суспільства [11, с. 297].

На нашу думку, саме санкція у виді обмеження волі на строк до трьох років, або позбавлення волі на строк до 5 років є найбільш оптимальною, у випадку вчинення досліджуваного кримінального правопорушення.

Проте, можуть виникнути питання, чому саме 5 років позбавлення волі, а не 3 роки (так як в випадку покарання у виді обмеження волі)? Поясненням відповіді на це логічне запитання є те, що починає прослідковуватися тенденція, коли суди у випадку вчинення тяжкого злочину призначають покарання у вигляді пробаційного нагляду, при цьому застосовуючи ст. 69 КК України при призначенні покарання [8]. Так, Ковпаківський районний суд міста Суми вироком від 03.04.2024 року визнав особу винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 185 КК України і призначив покарання із застосуванням частини 1 статті 69 Кримінального кодексу України у виді пробаційного нагляду на строк 1 рік 6 місяців [2]. Зазначений судовий вирок свідчить про те, що в перспективі значно зменшиться кількість

застосування ст. 75 КК України, а у випадках де вона могла бути судом застосована, будуть призначатися покарання у виді пробаційного нагляду.

Призначаючи покарання у виді пробаційного нагляду, суди повинні враховувати ступінь небезпечності кримінального діяння, адже у випадку вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів такий вид покарання взагалі не мав би призначатися, оскільки в цьому випадку воно не здатне забезпечити дотримання балансу між суспільною безпекою та справедливою карою за скоєне кримінальне правопорушення [8].

Тому, варто також звернути увагу на необхідність впорядкування системи санкцій, скорочення видів альтернативних покарань, зменшення розриву між мінімальною та максимальною межею покарань, що в свою чергу дозволить оптимізувати діяльність законодавця під час криміналізації та пеналізації діянь [6, с. 241; 7, с. 195].

Аналізуючи новели Закону № 3342-ІХ можна дійти висновку, що покарання у вигляді пробаційного нагляду має схожість із застосуванням судом звільнення від відбування покарання з іспитовим строком (ст. 75 КК України). Але сфера застосування статті 75 КК України є більш широкою, оскільки вона поширюється і на тяжкі злочини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши склад досліджуваного кримінального правопорушення, варто зазначити, що його об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують нормальну діяльність окремих ланок державного апарату, які здійснюють правосуддя, в тому числі відповідають за виконання вироку у виді пробаційного нагляду, тобто діяльність органів пробації.

Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 389 КК України, полягає в ухиленні засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду, зокрема систематичне невиконання засудженим обов'язків покладених на нього законом і судом,

або систематичне вчинення адміністративних правопорушень (три і більше).

Суб'єкт – спеціальний, лише особи, засуджені до покарання у виді пробаційного нагляду.

Суб'єктивна сторона характеризується виною у формі прямого умислу, факультативні ознаки такі як мотив та мета можуть бути різними та на кваліфікацію не впливають.

Враховуючи практичні проблеми, які можуть виникнути під час призначення судами покарання за вчинення кримінального правопорушення передбаченого ч.3 ст. 389 КК України та притягнення осіб до кримінальної відповідальності, вважаємо за доцільне внести зміни до законодавства, що полягають у зміні санкції за вчинення ухилення засудженого від відбування покарання у виді пробаційного нагляду у виді обмеження волі на строк до трьох років, або позбавлення волі на строк до п'яти років.

В перспективі доцільно дослідити та проаналізувати судові вироки, щодо притягнення до кримінальної відповідальності за ухилення засуджених від відбування покарання у виді пробаційного нагляду.

Література

1. Баулін Ю.В., Борисов В.І, Тютюгін В.І. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид.4-е, перероб. і доп. Харків : Право, 2010. 608 с.

2. Вирок Ковпаківського районного суду м. Суми від 03.04.2024 року. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118086536> (дата звернення: 14.04.2024).

3. Гранкіна В. І. Наглядова пробація при виконанні покарань, альтернативних позбавленню волі : дис. ... д-ра філ. : 081 Право /

Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2023. 276 с.

4. Кримінальний Кодекс України станом на 09.04.2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 29.04.2024).

5. Лисоед О.В. Обмеження волі: трансформація у пробаційний контроль та пробаційний нагляд. *Нове українське право*. 2021. Вип. 6. С. 214-223.

6. Луцький Т. М. Кримінальна відповідальність за необережне заподіяння смерті в Україні: теорія та практика : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 544 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5027/1/%d0%9b%d1%83%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f%202022.pdf> (дата звернення: 14.04.2024).

7. Луцький Т.М. Кримінальна відповідальність за необережне заподіяння смерті іншій особі: дис. ... д-ра філ. : 081 Право. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 385 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3740/1/luckyiy_d.pdf (дата звернення: 14.04.2024).

8. Луцький Т. М. Пробаційний нагляд в системі покарань кримінального кодексу України. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2024. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-4-9830>; URL: <https://www.internauka.com/issues/law2024/4/9830> (дата звернення: 29.04.2024).

9. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. Київ : Каннон, А.С.К., 2003. 1104 с.

10. Остапчук Л.Г. Поняття «ухилення» та «запобігання ухиленню» від відбування покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 307-312.

11. Телефонко Б.М. Пробація як захід кримінально-правового впливу на рецидивну злочинність. *Підприємництво, господарство і право. Серія «Кримінальне право»*. 2018. № 12. С. 295-298.

References

1. Baulin Yu.V., Borysov V.I, Tiutiuhin V.I. Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna: pidruchnyk / za zah. red. V.V. Stashysa, V.Ia. Tatsiia. Vyd.4-e, pererob. i dop. Kharkiv: Pravo, 2010. 608 s.

2. Vyrok Kovpakivskoho raionnoho sudu m. Sumy vid 03.04.2024 roku. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/118086536> (date of access: 14.04.2024).

3. Hrankina V. I. Nahliadova probatsiia pry vykonanni pokaran, alternatyvnykh pozbavlenniu voli: dys. ... d-ra fil.: 081 Pravo / Donetskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kropyvnytskyi, 2023. 276 s.

4. Kryminalnyi Kodeks Ukrainy stanom na 09.04.2024 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (date of access: 29.04.2024).

5. Lysoied O.V. Obmezhennia voli: transformatsiia u probatsiinyi kontrol ta probatsiinyi nahliad. *Nove ukrainske pravo*. 2021. Vyp. 6. S. 214-223.

6. Lutskyi T. M. Kryminalna vidpovidalnist za neoberezhne zapodiannia smerti v Ukraini: teoriia ta praktyka: monohrafiia. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2022. 544 s. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5027/1/%d0%9b%d1%83%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f%202022.pdf> (date of access: 14.04.2024).

7. Lutskyi T.M. Kryminalna vidpovidalnist za neoberezhne zapodiannia smerti inshii osobi: dys. ... d-ra fil.: 081 Pravo. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2021. 385 s. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3740/1/luckyi_d.pdf (date of access: 14.04.2024).

8. Lutskyi T. M. Probatsiinyi nahliad v systemi pokaran kryminalnoho kodeksu Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Serii: "Iurydychni nauky"*. 2024. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-4-9830>; URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/law2024/4/9830> (date of access: 29.04.2024).

9. Melnyk M.I., Khavroniuk M.I. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: nauk.-prakt. koment. Kyiv: Kannon, A.S.K., 2003. 1104 s.

10. Ostapchuk L.H. Poniattia «ukhylennia» ta «zapobihannia ukhylenniu» vid vidbuvannia pokaran, ne poviazanykh z pozbavleniam voli. *Pidpriumnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. № 11. S. 307-312.

11. Telefanko B.M. Probatsiia yak zakhid kryminalno-pravovoho vplyvu na retsydyvnu zlochynnist. *Pidpriumnytstvo, hospodarstvo i pravo. Serii: «Kryminalne pravo»*. 2018. № 12. S. 295-298.